

Okulöncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

An Examination of Preschool Teachers' Views on Values Education

Nurhan ARSLANTÜRK¹, İbrahim GÜL²

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Müdürlüğü, Yeşildere Anaokulu, nurhanaslan@outlook.com

 0009-0000-7595-7286

² Prof. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, igul@omu.edu.tr

 0000-0002-0501-8221

Araştırma makalesi/ Research Article

Geliş: 08.10.2024

Kabul: 29.12.2024

Yayın: 31.12.2024

Atıf/ Citation

Arslantürk, N., & Gül, İbrahim (2024). Okulöncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 78-101. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.1563678>

Arslantürk, N., & Gül, İbrahim (2024). An examination of preschool teachers' views on values education. *Maarif Mektepleri International Journal of Educational Sciences*, 8(2), 78-101. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.1563678>

Öz

Çocuklara toplumsal değerlerin öğretilmesine ailede başlanılmakta olup bunların süreklilik kazandırılmasına okul öncesi eğitim kurumlarında devam edilmektedir. Bu bakımdan değerler eğitimine ilişkin okulöncesi öğretmenlerin görüşlerinin alınması önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında bağımsız anaokulu, ilkokul ve ortaokul bünyesinde anasınıfı ve kreşlerde görev yapan 17 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bulguların analizi ve yorumlanmasında içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, okulöncesi öğretmenleri, okulda verilen değerler eğitimini çoğunlukla yeterli görmekteyler. Değerler eğitimi kazandırmada okul ile ailenin birlikte hareket etmesinin daha doğru olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilere değerlerin kazandırılmasında öğretmenler farklı yöntem ve

teknikler kullandıklarını bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri bir dağılım göstermektedir. Bu yöntemler drama, rol yapma, empati oyunları, video izleme, oyunla öğretim, sanat etkinliği gibi göze ve kulağa hitap etmekte olup daha çok beceri kazandırmaya yönelik teknikleri içermektedir. Ancak öğretmenler bu durumu yeterli görmeyip öğrencilere kazandırılan değerlerin evde pekiştirilmesini istemektedirler. Öğretmenler bu konuda bazı önerilerde bulunmuşlardır. Değerler eğitiminin çoğunlukla somutlaştırılarak verilmesi gerektiğini bildirmişlerdir. Bu çalışmanın bulgularına dayanarak okul öncesi kurumlarda değerler eğitiminin gerçek yaşantılardan alınan örneklere dayandırılarak verilmesi önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitim programı, değerler eğitimi

Abstract

The teaching of social values to children starts in the family and their continuity is continued in preschool education institutions. In this respect, it is important to take the views of preschool teachers on values education. The aim of this study is to examine the views of preschool teachers on values education. The study group of the research consists of 17 preschool teachers working in kindergartens and nurseries within independent kindergartens, primary and secondary schools in the 2023-2024 academic year. In the study, phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used. The data of the study were collected with a semi-structured interview form developed by the researchers. Studies were conducted to ensure the validity and reliability of the research. Content analysis was used to analyze and interpret the findings. According to the findings obtained from the study, preschool teachers mostly consider the values education given at school as sufficient. They believe that it would be more appropriate for the school and the family to act together in providing values education. Teachers reported that they use different methods and techniques in teaching values to students. Teachers' opinions on this issue show a disorganization. These methods include techniques such as drama, role-playing, empathy games, watching videos, teaching with games, art activities, which appeal to the eyes and ears and are mostly aimed at gaining skills. However, teachers do not consider this situation sufficient and want the values gained by students to be reinforced at home. Teachers made some suggestions in this regard. They stated that values education should be given mostly through concretization. Based on the findings of this study, it was suggested that values education in preschool institutions should be based on examples taken from real life experiences.

Keywords: Preschool education, preschool education program, values education

Giriş

İçinde bulunduğumuz 21.yüzyılda teknoloji ve bilim hızla ilerlemektedir. Eğitim sisteminde gerekli değişimi sağlayan, üreten, paylaşan ve değerlerine bağlı toplumlar çağı yakalamaktadırlar. Bu hızlı değişimde toplumlar arası bilgi alışverişinde değerler ve etik önem kazanmaktadır. Türkiye’de değerler eğitimi ailede başlamakta ve okulda edinilen kazanımlarla devam etmektedir. Çocuğun ilk formal eğitim-öğretime dâhil olduğu ilk basamak olan okul öncesi eğitim süreci bu bakımdan önem kazanmaktadır. Bireyin yaşamında kullandığı bilgi, beceri, davranış ve yeterliliklerin önemli bir kısmı 0-7 yaş döneminde kazandırılmaktadır. Erken çocukluk eğitimi de denilen bu dönem okul öncesi eğitim dönemini kapsamaktadır. Bu dönemde kazanılan alışkanlıkların önemli bir kısmı değerler eğitimi ile ilgilidir Çocukluktan sonraki yıllarda değerler ile

ilgili değişimler olabilir ancak çocuğun kazandığı temel değerlerinde fazla bir değişme olmamaktadır. Bu bakımdan okulöncesi dönemde değerler öğretiminde öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması önem taşımaktadır. Alanyazına bakıldığında Türkiye’de 4 doktora ve 5 yüksek tezinin yapılmış olduğu belirtilmektedir (Aküzüm ve Ergenekon, 2021). Bu konuda yazılmış olan makalelerin görülmektedir (Memduhoğlu ve Yüce, 2020; Akıtürk ve Bağçeli-Kahraman, 2019; Kuzu-Jafari ve Demirel, 2019; Kozikoğlu, 2018; Aral ve Kadan, 2018; Özkan-Kılıç ve Özbek-Ayaz, 2018; Ünal, 2018; Uzun ve Köse, 2017; Pekdoğan ve Korkmaz, 2017; Bilmez ve Tarkoçin, 2017; Erikli, 2016). Bu çalışmalar incelendiğinde, bazılarının nicel çalışmalar olduğu bazıların ise okulöncesi öğretmen adaylarıyla yapıldığı, bazı çalışmaların ise deneysel çalışmalar olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan yapılan çalışmalar bir ilde yapılmıştır. Bu çalışma ise Türkiye’nin farklı bölgelerinde çalışan anaokulu, ilkokul, ortaokul ve kreşlerde görev yapan okulöncesi öğretmenleri ile gerçekleştirilmiş olup okul-aile iş birliğinin önemini ortaya çıkarma ve değerler eğitimin kazandırılmasında nasıl bir yol izlendiğini derinlemesine incelenmesi yönüyle daha önce yapılmış çalışmalardan farklılık göstermektedir. Bu bakımdan alana önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir.

Okulöncesi Eğitim

Okulöncesi eğitim ile ilgili farklı tanımlar yapılmaktadır. Okulöncesi eğitim, çocukların eğitimini kapsayan, onların bireysel özelliklerine uygun verilen eğitimidir (Gürkan, 2004; Oktay, 2010). Başka bir tanımlamaya göre, zorunlu eğitim çağına gelmemiş çocukları öz bakım alanlarını geliştirmeye yönelik eğitimidir (Arı vd., 2006). Yani çocukların bireysel farklılıklarına uygun olarak verilen eğitim sürecidir (Artut ve Tarım, 2014). Erken çocukluk eğitimi olarak da adlandırılan bu eğitim amacı, çocukların keşfetme ve merak duygularını geliştirmektir (Genç ve Senemoğlu, 2001). Tanımlarda, okulöncesi eğitimin kapsamı ve zorunlu olmadığına, eğitimin çocukların özbakım becerilerini geliştirmeye yönelik olduğuna, çocukların bireysel farklılıklarının dikkate alınması gerektiğine ve böyle bir eğitimin çocukların bazı yeteneklerini geliştirdiğine vurgu yapılmaktadır.

Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumları kreşler, yuvalar, anaokulları ve ilkokul bünyesinde yer alan anasınıflarından oluşmaktadır. Anaokulları 3-6 yaş arası çocukları, anasınıfları 4-6 yaş, kreşler 2-6 yaş, yuvalar ise 2-4 yaş grubundaki çocukları kapsamaktadır (Başal, 2005). Çocuklar sahip oldukları bilgi ve deneyimlerin çoğunu bu eğitim kurumlarında kazanmaktadırlar (Babaroğlu, 2018). Okulöncesi eğitim kurumları, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre farklı adlarla nitelendirilmekte ve bu kurumlarda onlara eğitim verilmektedir. Anne ve babalar çocuğun ihtiyaç duyduğu ilgi ve sevgiyi karşılamakla birlikte, çocuğun aile ortamından çıkarak ilk tanıştığı ortam okulöncesi eğitim kurumlarıdır. Çocukların temel bilgi ve becerilerini geliştirmek ve desteklemek, onu doğru bir şekilde yönlendirmek ancak böyle bir eğitim ile mümkün olabilir (Kaçar ve Doğan, 2007). Böyle bir eğitim çocuğun ailesinden almış olduğu eğitimi tamamlayıcı ve destekleyici bir eğitim olarak

düşünülebilir. Bu bakımdan bu tür eğitim kurumlarının artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde okulöncesi eğitime yapılan yatırımlar gittikçe artmaktadır. Bunun sebepleri arasında okulöncesi eğitimin öneminin kavranmış olması yatmaktadır. Okulöncesi eğitim kurumları, çocukların belli bir zihinsel olgunluğa erişmelerine yardımcı olan ve onları temel eğitime hazırlayan eğitim kurumları olarak kabul edilmektedir (Dirim, 2006). Türkiye'de 2017 yılında yapılan 18. Millî Eğitim Şûrası tavsiye kararları arasında yer almasına rağmen okulöncesi eğitim dikkate alınmamıştır. Okulöncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınmalı ve eğitim programı bu amaca hizmet edecek şekilde düzenlenmelidir (Kök vd., 2008: 83). Okul öncesi eğitimin amaçları konusunda toplum bilinçlenirse, onun gerekliliği daha iyi anlaşılacaktır (Haktanır, 2009). Gerektiğinde bu konuda ailelere yönelik eğitimler verilmelidir.

Okulöncesi eğitim programı 0-72 ay arasındaki çocukların, okul öncesi eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda belirlenen kazanımlara ulaşmaları için tasarlanmış, planlı ve sistemli eğitim yaşantılarının bütünüdür (Aral vd., 2002: 60). Bu bütünlük için programın uygulanması gerekir. Okulöncesi eğitimin amaçlarına ulaşılabilmesi için çocuklar eğitim sürecine aktif olarak katılmalı, çocukların bütün gelişim alanları dikkate alınmalı, onların ilgi ve ihtiyaç duyduğu oyun ortamları sağlanmalı, yetenekleri geliştirilmeli ve eğitim için iyi bir planlama yapılmalıdır (Oktay, 2002). Programların etkililiğine iyi hazırlanmış olmalarının yanında ne derece uygulandığı ile ilgili olarak karar verilmelidir. Türkiye'de okul öncesi eğitimin amaçları arasında çocuklara bayrak ve vatan sevgisi kazandırma, Türkçeyi doğru kullanma, onları ahlaki olgunluğa erdirmeye, hayal güçlerini geliştirme gibi beceriler yer almaktadır (MEB, 2010). Yani bazıları doğrudan veya dolaylı olarak çocuklarımıza değerlerimizi kazandırmaya yöneliktir.

Değer Kavramı

Değerler, kişilerin davranışlarını yöneterek, sosyal hayata anlam kazandıran, karşılaşılan durum ve olayları değerlendirmede ölçüt olan kişisel ya da toplumsal yargılardır (Aydın, 2011; Gürler, 2012). Bu yönüyle kişileri değerlendirmede ölçüt olarak kullanılırlar. Başka bir tanımla, paylaşılan ve kabul gören, genelleşmiş tutumlardır (Yapıcı ve Zengin, 2003). Bu yönüyle değerler toplumda ortak paydaları oluştururlar. Değerler kişilerin önem verdiği, elde etmek için çaba sarf ettiği şeylerdir (Bolay, 2004). Bu çabanın altında topluma uyum sağlama yatar. Değerlerin özellikleri yukarıdaki açıklamalara dayalı olarak şöyle sıralanabilir 1) Birey ve toplum tarafından kabul gören yargılardır. 2) Bireyin davranışlarına yön verirler. 3) Hem bilişsel hem de duyuşsal yargılardır. 4) Sosyal ihtiyaçları karşılarlar. 5) Genel ve soyut nitelik taşırlar.

Değerler, uğrunda ölünen diğer yandan insanları birbirine yaklaştıran ve onları bir arada tutan harç konumundadır. Onlar bireyin hedeflerini belirlemesine katkı sağlar. Bireyin davranışlarını değerlendirir, doğruyu yanlıştan ve iyiyi kötüden ayırt etmesine yardımcı olur. Topluma yön verirken diğer yandan bireyin kendisinden

beklenen davranışı yapmasına da imkân sağlarlar (Yazıcı, 2006). Her insanın kendisine özgü bir değer sistemi olmasına rağmen insanlar toplumsal değerler etrafında bir arada yaşamlarını sürdürürler. Bu durum değerlerin birleştirici yönüne işaret etmektedir.

Değerler bir bakıma toplumsal kontrol işlevine sahiptirler. Onlar neyin ödüllendirileceğini, neyin ceza ile sonuçlanacağını gösterirler (Avcı, 2007). Bu durum değerlerin ayırt edici yönüne yani değerler çatışmasına işaret etmektedir. Bireye değerlerin kazandırılmasında onların bu yönünün dikkate alınması gerekir. Böyle bir durum, kişiler arası ilişkilerin temelini oluşturan saygı, adalet, dürüstlük, eşitlik gibi kavramlara ait sorunlar oluşturma, değerleri problem haline getirmek anlamına gelir (Kuçuradi, 2010) ki değer öğretiminde dikkate alınması gereken önemli bir husustur. Değerler bu yönüyle bir toplumu ayakta tutan ve onu diğer bir toplumdan ayıran önemli dinamikler arasında yer almaktadır.

Değerler doğuştan değil, sonradan kazanılan yargılardır. Bireyin değerleri bilmesi, kabul etmesi, kendi değerlerini oluşturması belli bir eğitimle gerçekleşir. Bu sayede birey kendi özel değerler sistemini oluştururken içinde yaşadığı toplumun değer sistemini de kavrar. Okul, bireylere değerler eğitimi kazandırmada en etkili yerler olarak kabul edilir (Yeşil ve Aydın, 2007). Bu yönüyle düşünüldüğünde okulun önemli bir görevi, toplumun sahip olduğu kültür ve değerleri çocuklara aktarmaktır. Böylece okul, çocukların ahlaki gelişimlerine önemli katkıda bulunarak, kişilik ve benlik gelişimine destek olur (Akbaş, 2004).

Değerler Eğitimi

Çocukların iyi özelliklerini ortaya çıkarıp, bireyi kötü ahlaktan korumak, bireye doğru ahlaki davranışlar kazandırmak eğitimin amaçları arasında yer alır (Ulusoy ve Arslan, 2016). Bu durum Milli Eğitim Temel Kanununda dile getirilmiştir. Bireyin ruh ve duygu bakımından geliştirilmesi amaçlanır. Bu bir bakıma değer eğitimi olarak nitelendirilir. Kişinin hayatı boyunca devam eden değer kazanma ya da değer kazandırma sürecine değerler eğitimi denir (Yaman, 2012). Farklı dünya görüşleri, diğerlerinin hak ve özgürlüklerine saygı, bir toplumda insanca ve bir arada yaşamayı sağlama, paylaşma ve sorumluluk bilincini aşılama için değerler eğitimi gerekli kılar (Beil, 2003). Günümüzde gençler arasında sıklıkla rastlanan davranış bozuklukları, şiddet, zorbalık, madde bağımlılığı, intiharlar gibi olaylara sıklıkla rastlanmasının önemli bir nedeni değerler eğitimi eksikliğine bağlanabilir. Bu olumsuzlukların önüne geçebilmek için değerler eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğrenme kişide meydana gelen kalıcı davranış değişikliğidir. Bilişsel, duyuşsal, dil ve düşünce, psikolojik, algı, dikkat gibi pek çok etmenin etkileşimi sonucunda öğrenme gerçekleşmektedir (Aydın, 2006). Öğrenme bireylerde farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Öğrenme, taklit, gözlem ve model alma (Bandura, 1986) yanında, başkalarının davranışlarını gözleme sonucunda gerçekleşir (Yeşilyaprak, 2002). Bu biraz da kişinin ne öğrendiğine bağlıdır. Değerlerin öğrenilmesinde model olma önemli yer tutar. Ebeveynler çocuklara iyi birer model olmalı (Demirbaş ve Yağbasan,

2005), öğretmenler etkili yöntem ve teknikler kullanmalı (Kılıç vd., 2004), öğrencilerle olumlu ilişkiler kurulmalıdırlar (Ergün ve Duman, 1998). Değer öğretimi bilişselden öte uygulamayı gerektirir.

Değerlerin öğrenilmesinde, okul eğitimi yanında, çocuğun içinde yaşadığı çevre, akran grupları da bu noktada önem kazanmaktadır (İşcan, 2007). Çeteler gibi zararlı akran grupları çocukları etkiler ve onları toplumsal değerlerden uzaklaştırabilirler. Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi yaşamı kolaylaştırma birlikte değerler eğitimi olumsuz etkilemektedir (Gömlüksiz, 2007). Sosyal medya çocukların daha fazla dikkatini çekmekte ve bazen okul ve aile eğitimini olumsuz etkilemektedir. Okul, öğretmen, aile, medya, arkadaş grubu değerler oluşturmaya etki eder (Halstead, 1996: 11). Okul ve ailenin etkisini artırmak için çocukların sosyal medyayı kullanmalarına bir sınırlama getirilmelidir. Sosyal medya yanında çevrenin de değerlerler üzerinde önemli etkili göz ardı edilmemelidir.

İnsanın sahip olduğu temel değerler değişmez ancak yaşanan çevre, kültürel özellikler gibi faktörlerin etkisiyle farklılık gösterebilir (Balat ve Dağal, 2009). Her çevrenin kendine has bir değer yapısı bulunmaktadır. Birey kendi değerlerini oluşturma sürecinde, aileden, akranlarından, öğretmenlerden ve etkileşimde buldukları diğer kişilerden etkilenir (Taylor, 1996). Bu bakımdan çocukların kiminle arkadaşlık kurduklarına dikkat edilmesi gerekir. Bu durumda başta aileye önemli görevler düşmektedir. Birey, toplum tarafından kabul edilen değerleri öğrenirken bazen yardıma ihtiyaç duyar (Tahiroğlu vd., 2010). Çocukların kötü alışkanlıklar kazanacağı endişesiyle evde tutulması da doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Toplumsal yaşamın devamı ve iyileştirilmesi için toplumsal değerler çocuklara verilmeli ve yaşatılmalıdır (Meydan, 2012). Bu değerler toplum içinde uygulama bulmaktadır.

Eğitimin yetersiz olduğu ülkelerde suç oranları artmakta, ahlaki sorunlar gündeme gelmektedir. Bu sebeple değerler kazandırma, eğitimin en güncel konusu haline gelmiştir. Lickona'ya (1991) göre, 21.yüzyılda değerler eğitiminin okullarda yer almasının nedenleri şöyle sıralanmaktadır: 1) Gençlerin manevi anlamda değişmeleri gerekir. 2) Uygar toplumlar değer eğitimine önem verirler. 3) Çok kültürlü toplumlarda evrensel değerlere önem verilmelidir. 4) Demokratik toplumlarda insan haklarına saygı, sorumluluk gibi değerler ön plana alınmalıdır (Akt: Çengelci, 2010). Bu bakımdan okulun amacı, çocuğu hem akademik olarak eğitmek hem de insani değerleri çocuğa kazandırmak olmalıdır.

Okulöncesi Dönemde Değerler Eğitimi

Değerlerin küçük yaştan itibaren kazanılması gerektiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, bunun için en uygun dönemin okulöncesi eğitim kurumları olduğu kabul görmektedir. Bu bakımdan okulöncesi eğitim programları buna göre düzenlenmiştir. Okulöncesi eğitim programında değerler eğitiminin bütüncül olarak ele alınması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2018). Zira değerler birbirinden bağımsız olmayıp bireyin sahip olması gereken değerler sistemi mevcuttur. Değerler eğitimi örtük program dâhilinde formal eğitim içinde yer almaktadır (Öztürk, 2009). Ancak

bu eğitim hayat boyu devam eden bir süreç olarak görülmelidir. Bu eğitimin etkililiğini artırmak için öğretmenler değerler eğitimi konusunda yeterli donanıma sahip olmalıdırlar (Balat, 2012). Çocuğun küçük yaşta edindiği yanlış bir davranışı daha sonra değiştirmek zordur. Bu yanlış edinmelere önce aileler sonra eğitimciler fırsat vermemelidirler (Uyanık-Balat ve Balaban-Dağal, 2011). Değerlerin öğrencilere kazandırılması sürecinde, okul-aile iş birliğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Öğrencilere bazı değerlerin kazandırılması ve bunların pekiştirilmesinde aile okula destek olmalıdır.

Değerler eğitiminde hangi değerlere öncelik verilmesi gerektiği önemlidir. Bu durum uzun süre araştırılmakta olup evrensel değerlerin temel alınması gerektiği kabul görmektedir (Balat-Uyanık, 2012). Evrensel değerlerin bireye kazandırılmasından önce bireye kendi değerleri kavratılmalı ve bu konuda ailenin rolü göz ardı edilmemelidir. Değerler eğitimi demokratik toplumlar için bir zorunluluk olup aile ve okullarda etkileşim halinde verilmeli (Lickon, 1992), çocuklara sorumluluk, hoşgörü, saygı, öz disiplin, dürüstlük gibi değerler öncelikle kazandırılmalıdır (Lincan, 1991). Çocukların davranış ve tutumları bu dönemde yönlendirilerek etkili bir değerler eğitimi verilmesine çalışılmalıdır.

Okulöncesi dönemde değerler eğitimi başka bir açıdan öneme sahiptir. Öğrenciler gözlemledikleri davranışları günlük yaşamlarında gösterme eğiliminde olurlar (Yener, 2011). Bu bakımdan öğretmenler toplumun önem verdiği değerleri iyi bilmeli, toplumunun kendilerinden neyi beklediğinin farkında olmalıdırlar. Zira değerler eğitiminde öğretmen çok önemli bir konumdadır. Kişilik olarak sevecen, neşeli, sabırlı, enerji dolu bir öğretmen, değer eğitimi sürecini etkili yönetir (Yavuzer, 2011). Böyle bir öğretmen, toplumsal değer ve deneyimlerini öğrencilerine yansıtır (Gleen, 1998). Kısacası, okulöncesi dönemde, çocuk günlük hayatımızda kullandığımız değerleri öğrenir (Akto, 2017). İlerleyen dönemde, içinde yaşadığı toplumun değerlerine uygun hareket ederek toplumsal hayata uyum sağlar. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır.

Bu amaçla şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Okulöncesi öğretmenlerinin okulöncesi dönemde verilen değerler eğitiminin yeterliğine ilişkin görüşleri nedir?
2. Değerler eğitiminde, okul-aile işbirliğinin önemi konusunda okulöncesi öğretmenleri neler düşünmektedirler?
3. Okulöncesi öğretmenleri çocuklara değerler eğitimi verirken ne tür etkinliklerden yararlanmaktadır?
4. Etkili bir değerler eğitimi verilebilmesi için bu konuda okulöncesi öğretmenlerin önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi araştırma tekniğinin kullanıldığı bir araştırma şeklidir. Bu araştırma tekniğinde amaç konu hakkında yeterli bilgi alma ve mevcut durumu olduğu gibi ortaya çıkarmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada olgu bilim deseninden yararlanılmıştır. Olgubilim deseni, bireyin belli bir olguyu sınamayı yönelik oluşturduğu anlamlara odaklanmaktadır (Creswell, 2021). Bu çalışmada değer olgusu ele alınmış olup öğretmenlerin bu olgunun öğrencilere kazandırılması sürecine odaklanılmaktadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2023–2024 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve kreşlerde görev yapan okulöncesi öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken farklı türde okulöncesi kurumlarda görev yapma (bağımsız anaokulu, ilkokul ve ortaokul bünyesinde anasını ve kreş) ve araştırmaya gönüllü olarak katılma ölçütü olarak kabul edilmiştir. Böylece amaçlı örnekleme tekniklerinden birisi olan kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu ölçütleri kabul eden 18 okul öncesi öğretmenine ulaşılmış olup bunların 17'si gönüllü olarak görüşmeye katılmayı kabul etmişlerdir. Görüşme yapılan kişilerden 6 kişi bağımsız anaokulunda, 7 kişi ilkokulda, 2 kişi ortaokulda, 2 kişi ise kreşte çalışmaktadır. Bu kişilerden 14'ü evli, 3 kişi bekârdır. Görüşmeye katılan kişilerden 2'si erkek, 15'i kadındır. Görüşmeye katılan öğretmenlerden 4'ünün meslekte görev süresi 10 yıldan az; 8'inin görev süresi 10–20 yıl arasında; 4'ünün ise 20 yıldan fazladır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme, önceden hazırlanmış sorulara muhatap alınan kişilerden cevap alma şeklidir (Kuş, 2003). Veri toplama kullanılacak görüşme formunu hazırlamak için önce literatür taraması yapılmıştır. Bu konuda daha önce yapılmış araştırmalar incelenerek bunlardan da yararlanılarak görüşmede kullanılacak 6 soru belirlenmiştir. Hazırlanan görüşme sorularıyla ilgili olarak iki alan uzmanının görüşleri alınmış ve görüşme sorularından ikisinin çıkarılmasına karar verilmiş ve bu doğrultuda bir düzenleme yapılmıştır. Bu sorular birkaç okulöncesi öğretmene uygulanmış sorulardan herkesin aynı şeyi anladığına kanaat getirildikten sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirliğine yönelik şu önlemler alınmıştır: Araştırma aracının hazırlanmasında uzman görüşü alınmıştır. Sorular öğretmenlere uygulanmadan önce birkaç öğretmene yöneltilmiş ve herkesin sorulardan aynı şeyi anladığına kanaat getirilmiştir. Katılımcı görüşleri alındıktan

sonra sorular kendilerine okunarak katılımcı teyidi alınmıştır. Nitel araştırmalarda önemli hususlardan birisi inandırıcılıktır. İnandırıcılığı artırmanın yolları katılımcı teyidi, uzman incelemesi (Holloway ve Wheeler, 1996) ve aktarılabirliktir. Bu ölçüt katılımcıların dikkatli seçimi ve katılımcıların özelliklerinin açıkça belirtilmiş olmasıdır (Sharts-Hopko, 2002). Araştırmada bu özellikler dikkate alınarak araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğinin artırılmasına çalışılmıştır.

Öğretmenlere aşağıdaki sorular yöneltilmiştir: 1) Okulda verilen değerler eğitiminin yeterliği konusunda görüşleriniz nelerdir? 2) Değerler eğitimi kazandırmada okul-aile işbirliğinin önemine ilişkin görüşleriniz nelerdir? 3) Okulöncesi öğretmenleri çocuklara değerler eğitimi verirken ne tür etkinliklerden yararlanmaktadır? Bunlar size göre yeterli midir?4) Etkili bir değerler eğitimi için önerileriniz nelerdir?

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması sürecinde öncelikle katılımcılara, “çalışmanın amacından bahsedilmiş ve bu süreçte verdikleri cevapların bilimsel bir amaçla kullanılacağı açıklanmıştır. Görüşmeye başlamadan önce katılımcı öğretmenlerden randevu alınmış ve her bir öğretmen ile yaklaşık 40 dakika görüşme yapılmıştır. Görüşmede ses kayıt cihazı kullanılmış ve yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Araştırmada gönüllülük esası dikkate alınmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel araştırma tekniklerinden birisi olan içerik analizinden yararlanılarak verilerin çözümlenmesi yapılmıştır. İçerik analizinde amaç, eldeki verileri açıklayan kavramlara ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizinde dikkat edilmesi gereken önemli üç nokta kodlama ve kategorilerin yapılan analizle uyum içinde olması; analiz edilecek materyalin temsil gücünün yüksek olması, kategorilerin araştırma amacına uygun olması olarak sıralanabilir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Bu çalışmada, içerik analizine geçilmeden önce katılımcıların her birisi Ö1, Ö2, Ö3...Ö17 olarak kodlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kimliğine bakılmaksızın sadece görüşleri değerlendirilmiştir. Okulöncesi öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar incelenerek benzer kavramlar işaretlenmiştir. Bunlardan kodlar elde edilmiştir. Bu kodlardan benzerlik gösteren ifadeler araştırma sorusuna cevap teşkil edecek şekilde bir araya getirilerek kategoriler yani alt temalar oluşturulmuştur. Bu kategorilerden temalara ulaşılmıştır. Yani her soru bir tema kabul edilmiştir. Her tablonun altında bu kodlarla ilgi gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra bazı yorumlar yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerine dayalı olarak tablolar oluşturulmuştur. Bu tablolarda yer alan bulgular ilgili tablonun altında açıklanmış ve bazı yorumlar yapılmıştır.

Okulda Değerler Eğitiminin Yeterliği Temasına İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin okulda verilen değerler eğitiminin yeterliği konusunda görüşleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin okulda verilen değerler eğitiminin yeterliğine ilişkin görüşleri

Alt Temalar	Kodlar	Öğretmenler	f
Yeterli buluyorum	Çok yararlı buluyorum	Ö1	1
	Çalıştığım kurumda dikkat ediyoruz	Ö3	1
	Verildiğini düşünüyorum	Ö2, Ö6, Ö8, Ö10, Ö15	5
Kısmen yeterlidir	Küçük yaşta verilirse daha iyi olur	Ö4, Ö17	2
	Daha iyi olabilir	Ö5	1
	Tam anlamıyla yapan için yeterli	Ö7, Ö9	2
	Genişletilmeli, üzerinde daha çok durulmalı	Ö14	1
Yeterli değildir	Amacı iyiliği sevdirmek önemli	Ö11	1
	Yeterli değil müfredat genişletilmeli	Ö12	1
	Tam anlamıyla kazandırmak mümkün olmuyor	Ö13	1
	Gerçek hayata uyacak şekilde olmalı	Ö16	1

Tablo 1’de okulöncesi öğretmenlerin görüşleri yeterli, kısmen yeterli ve yeterli değil olmak üzere üç alt temada toplanmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu okulda verilen değerler eğitimi yeterli bulmakta ve “verildiğini düşünüyorum” cevabını vermişlerdir. Buna sayıya yakın bir öğretmen ise değerler eğitiminin kısmen verildiği görüşündedirler. Bu öğretmenlere göre “tam anlamıyla yeterli değildir.

Bu eğitimin yetersiz olduğunu belirten dört öğretmene göre ise değerler eğitimi yetersizdir. Bunlar müfredatın genişletilmesini ve gerçek hayata uygun olarak verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bazı katılımcıların görüşleri aşağıya çıkarılmıştır:

“Verildiğini düşünüyorum” (Ö2).

“Genelde gerek oyunlarda gerekse tüm gün yapılan etkinliklerde değerler eğitimi verilmekte diye düşünüyorum. (Ö10).

“Yeterli olduğunu düşünüyorum. Çeşitli materyal ve kaynaklarda değiniliyor. Masallar ve video içerikler de mevcut” (Ö6).

“Küçük yaşta verilmesi doğru (Ö4).

“Geliştirilmesi ve daha çok üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. Düşüncem budur (Ö14).

“Yeterli değil. Müfredatın genişletilmesi lazım” (Ö 12).

Değerler Eğitimi Kazandırmada Okul-Aile İş Birliğinin Önemine Temasına İlişkin Görüşler

Okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitimi kazandırmada okul-aile iş birliğinin önemine ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Değerler eğitimi kazandırmada okul-aile işbirliğinin önemine ilişkin görüşler

Alt Temalar	Kodlar	Öğretmenler	f
Aile önemli	Kesinlikle çok önemli	Ö1	1
	Aile temellidir, okul pekiştirir	Ö3	1
	Eğitimin üçayağı vardır	Ö4	1
	Ailenin payı daha önemli	Ö7	1
İş birliği olmalı	Okul-aile birlikte hareket etmeli	Ö2	1
	Okul ve aile eşgüdümü olmalı	Ö5	1
	Okul aile iş birliği önemli	Ö6, Ö15, Ö17	3
	Kesinlikle iş birliği çok önemli	Ö8	1
	Birbiriyle bağlantılı	Ö9	1
	Berber hareket etmeli	Ö12	1
	Okulda öğrenilen evde pekiştirilir	Ö13	1
	Aileden bağımsız olamaz	Ö14	1
Okul önemli	Okulun konuya eğilmesi lazım	Ö11	1
	Ailenin etkisi azalmıştır	Ö10	1
	Okul aileden önce gelmeli	Ö16	1

Tablo 2’de okulöncesi öğretmenlerin okul-aile iş birliğine yönelik görüşlerine bakıldığında, öğretmenlerin çoğunluğu iş birliğinin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Birbirine benzer cümlelerle “okul-aile iş birliği önemli” cevabını vermişlerdir. Dört öğretmen ailenin önemli olduğunu vurgularken üç öğretmen okulun daha önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Bazı katılımcıların görüşleri aşağıya çıkarılmıştır:

“Okulda öğrettiklerimizi aile desteklemeli. Beraber hareket etmeliler” (Ö12).

“Genelde birbiriyle bağlantılı aile ile her anlamda iletişim çok önemli” (Ö9).

“Kesinlikle iş birliği çok önemli” (Ö8).

“Değerler eğitimi aileden bağımsız olamaz o yüzden verilen değere uygun aile katılımları yapmak bilgilendirici yazı ve broşür dağıtmak daha faydalı olacaktır” (Ö14).

“ Çok önemli aile temelidir okul sadece pekiştirir” (Ö3).

“Her zaman eğitimin 3 ayağı vardır. Öğretmen-Öğrenci-Veli (Ö4).

"Eskiden aile içinde öğrenilen ve aktarılan değerler, küçülen dünyada artık sosyal çevreyle de oluşmaktadır. Aileler, değer sisteminin gelişmesinde çocukları üzerindeki etkileri azaldığı için, sâhip oldukları değerleri çocuklarına yeterince aktaramadıklarını hissetmektedirler" (Ö10).

"Değer eğitiminde okul aileden önce gelmeli öğretmen rol model olmalı veli ise bunu desteklemeli! (Ö16).

Değerler Eğitimi Yapılırken Ne Tür Etkinliklerin Yapıldığı Temasına İlişkin Görüşler

Okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitimi yapılırken ne tür etkinlikler yapıldığı ve bunun yeterli olup olmadığına ilişkin görüşler Tablo 3'te verilmiştir

Tablo 3. Değerler eğitimi yapılırken ne tür etkinliklerin yapıldığına ilişkin görüşler

Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen	f
Çoklu Etkinlik	Drama, rol yapma, empati oyunları, sanat etkinliği	Ö3,	1
	Drama, oyun, öğretmenin hayal gücüne kalmış	Ö4	1
	Oyunla öğretim, video, slâytlar, görseller	Ö8	1
	Dergi çalışmaları, masal anlatımı, video ve şarkılar	Ö6, Ö7	2
	Hikâye Anlatımı, video, canlandırma, rol oynama, müzik	Ö13	1
	Sanat etkinliği, hikâye, drama, rond, şarkı, pano hazırlama, ödül köşesi	Ö15	1
	Hikâye, sanat, oyun etkinliği, drama ve müzik	Ö16, Ö17	2
Tek Etkinlik	Video izleme, hikâye okuma, çeşitli etkinlikler yapma	Ö5	1
	Kitaplar üzerinden gitmek değerlerle ilgili ödev verme	Ö14	1
	Okulumuzda genelde drama yöntemiyle veriliyor	Ö2	1
Farklı etkinlik	Yaparak ve yaşayarak öğrenme uygulanmaktadır	Ö12	1
	Aile ve arkadaşlardan yararlanılmaktadır	Ö9	1
	İnsanı insan yapan özellikler geliştirilmektedir	Ö10	1
	Ailelerden yararlanılmaktadır	Ö11	1
	Uygulanabilecek somut örneklerden yararlanılmaktadır	Ö1	1

Tablo 3'te çoklu etkinlikler çoğunlukla drama, oyun, masal ve hikâye anlatımı, oyun, video izleme gibi etkinliklerden oluşmaktadır, Tekli etkinlikler ise kitap okuma, drama ve yaparak-yaşayarak öğrenmelerden oluşmaktadır. Farklı etkinlikler alt teması olarak nitelenen bu çalışmalar arasında, bazı öğretmenler aileden yararlanmakta veya öğrencilerin bazı özelliklerini geliştirmeye öncelik vermektedirler. Bir öğretmen ise somut örneklerden yararlandığını belirtmiştir. Bazı katılımcı görüşleri aşağıya çıkarılmıştır:

"Drama, rol yapma tekniği ve empati oyunları Sanat Etkinliği." (Ö3).

"Dergi çalışmaları masal anlatımı ve dramalardan yararlanıyoruz. Çeşitli video ve şarkılar da mevcut. Tabi ki en önemlisi çocuklara örnek olabilmek" (Ö6).

"Çok çeşitli etkinlikler yapıyor. Sanat etkinliği, hikâye okuma, drama, rond, şarkı söyleme, pano hazırlama, ödül köşesi gibi. Ama önemli olan çocukların rol model aldığı kişilerin değerleri ne kadar uyguladığı (Ö15).

"Kitaplar üzerinden gitmek daha faydalı oluyor ve hangi değer verilecekse o değerle ilgili ödevler ve sorumluluklar vermek" (Ö14).

"Uygulanabilecek somut örnekler olmalıdır" (Ö1).

"Ben tüm etkinliklerde değerler eğitimine değindiğimi düşünüyorum. Yeterli olması için aile ve arkadaş çok önemli" (Ö9).

Etkili bir değerler eğitimi için yapılan öneriler teması

Öğretmenler bu konuda birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Öğretmenlerin yapmış oldukları öneriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Etkili bir değerler eğitimi için yapılan öneriler

Alt Tema	Kodlar (öneriler)	Öğretmen	f
Hangi değerlerin verilmesi	Kültürümüzü yansıtan değerler verilmeli	Ö1	1
	Hayatın her alanında değerler vardır	Ö9	1
	Hızla yok olan değerlerimizi korumalıyız	Ö10	1
Değerlerin verilme biçimi	Ailede pekiştirici çalışmalar yapılmalı	Ö7	1
	Her zaman hatırlatmalı ve hatırlatılmalı	Ö8	1
	Sadece duyarak değil görerek verilmeli	Ö2	1
	Birey bunu gerçek yaşamına uyarlamalı	Ö16	1
	Çocuğun değerini ne olduğunu bilmesi ve özümsemesi lazım	Ö17	1
	Yaşanmadan aktarılırsa çocuk anlamaz	Ö3	1
Değerler eğitiminin niteliği	Her zaman somutlaştırılarak verilmeli	Ö4, Ö5	2
	Ahlak eğitimi okulda başarılacak bir durum değildir	Ö11	1
	Zorunlu ders olmalı ve okullarda değerler eğitimi köşesi olmalı	Ö12	1
	Çocuk olayın içinde girdiği, karaktere büründüğünde etkili olur	Ö13	1
	Öncelikle rol model olmalı ve doğru etkinliklere katılım sağlanmalı	Ö14	1
	Değerler eğitimi ailede başlar. Anne ve baba çocuğa örnek olmalı	Ö15	1
	Öğretmenlere bu konuda seminer verilmeli	Ö1	1

Tablo 4'te okulöncesi öğretmenlerin önerilerine bakıldığında, önerileri üç tema da toplamak mümkündür. Bunlar hangi değerlerin verilmesi gerektiği, değerlerin verilme yani nasıl kazandırılacağı ve değerler eğitiminin niteliğine yöneliktir. Birinci alt temaya ilişkin olarak üç öneri getirilmiştir. Kültürel değerler ile hayatın her alanında değerler olduğu ve hızla yok olan değerlerin kazandırılması önerilmektedir. Değerlerin somutlaştırılarak verilmesi, yaşayarak verilmesi, pekiştirilmesi, gerçek hayata uyarlanması gerektiği, hatırlatılması gibi tavsiyelerde bulunulmuştur. Değerler eğitiminin niteliğine ilişkin olarak okulda başarılacak bir

durum olmadığı, böyle bir eğitime ailede başlanması, zorunlu ders olması, rol model olunması, öğretmenlere bu konuda seminerler verilmesi gibi öneriler yer almaktadır. Bazı katılımcıların yapmış olduğu önerilerden bazıları aşağıya çıkarılmıştır:

“Kültürümüzü yansıtan, yaşantımızda rastladığımız, konular olmalıdır” (Ö1).

“Verilen etkinlikleri her zaman somutlaştırmak gerekir” (Ö4).

“Öğretmenlere ve velilere bu konuda eğitici seminerler verilebilir” (Ö6).

“Kesinlikle göz ardı edilmeden konulara dâhil edilmeli her zaman alınmalı, hatırlatmalı, hatırlatılmalı” (Ö8).

“Hayatın her alanında değerler vardır ve değerler eğitime önem verilmeli” (Ö9).

“Zorunlu ders olmalı, okullarda sabit değerler eğitimi köşesi olmalı.” (Ö12).

“Değerler eğitimi ailede başlar. Öncelikle anne ve babanın örnek olması gerekir” (Ö15).

Sonuç ve Tartışma

Okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik görüşlerinin ele alındığı bu araştırmada, elde edilen bulgular tartışılmış ve alanyazında bazı çalışmalarla karşılaştırılarak bazı sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitiminin yeterli olup olmadığına ilişkin görüşlerinin çoğunlukla yeterli, bazılarının kısmen yeterli bulunurken dört öğretmen tarafından yetersiz bulunmuştur. Okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitimini çoğunlukla yeterli veya kısmen yeterli buldukları anlaşılmaktadır. Alanyazına bakıldığında, Bingöl il merkezinde yapılan bir çalışmada okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik görüşleri olumlu bulunmuştur (Bilmez ve Tarkoçin, 2017). Tokat ilinde yapılan bir araştırmada, okulöncesi öğretmenleri kendilerini değerler eğitimini kazandırma sürecinde kısmen yeterli görmüşlerdir (Sapsağlam ve Ömeroğlu, 2015). Bu çalışmanın bulguları alanyazınla benzerlik göstermektedir. Değerler küçük yaşlarda kazanılmakta ve birey bunları hayatı boyunca kullanmaktadır. Bu bakımdan değer öğretiminde okulöncesi dönem önem taşımaktadır (Yılmaz, 2003; Oktay, 2010; Kandır, 2001). Bu durum dikkate alınarak sevgi, saygı, paylaşma, hoşgörü, farklılıklara saygı, dürüstlük, iş birliği, farklılıklara saygı gibi değerler okulöncesi eğitim programına sonradan eklenmiştir (Aydın- Akyol ve Gürler, 2012). Toplumda nitelikli ve ahlaklı bireyler yetiştirme, okullarda verilen değerler eğitimiyle mümkün olabilir (Aspin, 2000; Halstead ve Pike, 2006). Başka bir çalışmada, değerler eğitiminin okulöncesi dönem çocuklarında sosyal ve duygusal gelişime katkı sağladığı (Öztürk Samur ve Deniz, 2014), bir diğer çalışmada, okul öncesi dönemde sevgi, saygı, yardımlaşma, sorumluluk, paylaşım ve dürüstlük gibi değerlerin çocuklara kazandırılması gerektiğini ifade edilmiştir (Kozikoğlu, 2018). Bu çalışmalara rağmen değer kavramının soyut oluşu ve çocukların yaşlarının küçük olması nedeniyle bazı sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir (Kuzu-Jafari ve Demirel, 2019). Bu çalışmada az sayıda öğretmen değerler eğitiminin yetersizliğini dile getirmişlerdir. Bu çalışmanın bulgularının alanyazınla uyum içinde olduğu gözlenmektedir.

Araştırmanın ikinci sorusu, değerler öğretiminde okul-aile iş birliğinin önemine ilişkindir. Bulgulara bakıldığında, çoğunlukla öğretmenler iş birliğinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler bu konuda ailenin daha etkili olduğunu bazı öğretmenler ise okulun daha önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Sonuç olarak değer öğretiminde okul ile ailenin iş birliği yapması çoğunlukla kabul görmektedir. Alanyazına bakıldığında, okulda verilen değerlerin aile ortamında pekişmekte olup değer öğretiminde okul aile iş birliği önemlidir (Çengelci vd., 2013; Kerem Aktan ve Kamaraj, 2006). Değerler eğitimine tüm paydaşların katılımı ve iş birliğinin önemli olduğu dile getirilmektedir (Kolay-Çepni ve Kaptan, 2021). Bir başka çalışmada, okul öncesi değerler eğitiminde, aile ile iş birliğinin önemi vurgulanmaktadır (Crowther, 1995). Bulgular alanyazınla tutarlılık göstermektedir. Bazı çalışmalarda ise, değerler eğitiminde ailenin öncelikli olduğu okulun ise ailede öğrenilen değerleri pekiştirip yanlışları düzeltmeye çalıştığı belirtilmektedir (Baydar, 2009; Çelikkaya ve Filoğlu, 2014; Gür vd., 2015). Aksine değer eğitiminde okulun daha önemli olduğunu belirten araştırmalar (Tay ve Yıldırım, 2009) da yer almaktadır. Alanyazında yer alan çalışmalar bu çalışmanın bulgularıyla tutarlıdır. Değerler öğretiminde, çocuğun yaşadığı çevre, akran grupları, okul ortamının önemli olduğu belirtilirken (İşcan, 2007), çocukların kazandığı davranışları ileriki dönemlerde değiştirmenin gücü göz önüne alınırsa, aile ve eğitimcilerin birlikte hareket etmelerinin önemi ortaya çıkmaktadır (Balat-Uyanık ve Balaban-Dağal, 2011). Okulöncesi eğitimde aile katılımı, eğitim sürecinin önemli bir parçasıdır (Reeves, 2007). Çocukların olumlu davranışları aileler tarafından desteklenmelidir (Oktay vd., 2003). Öğrencilere kazandırılan değerler de bunlar arasında yer almaktadır. Öğretmen ve aile arasında olumlu ilişkiler olması çocuğun eğitime önemli katkı sağlayacaktır (Oktay, 2004). Çocukların anne ve babalarını taklit ettikleri bilinmektedir. Aileler çocuklarının olumlu eylemlerine olumlu tepkiler vererek (Bilgin, 2010) okulda öğrenilen değerlerin pekiştirilmesine katkı sağlamalıdır.

Araştırmanın üçüncü sorusu, öğrencilere değerlerin nasıl kazandırıldığına yöneliktir. Öğretmenler, öğrencilere değerleri öğretirken drama, rol yapma, sanat, video izleme, oyunla öğretim, hikâye anlatımı, canlandırma, şarkılar, pano hazırlama gibi etkinliklere yer verdiklerini belirtmişlerdir. Yani değerlerin öğrencilere kazandırılmasında farklı ve çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Alanyazına bakıldığında, Mardin ilinde yapılan bir çalışmada okulöncesi öğretmenlerin değerler öğretiminde eğitsel oyunlar, hikâye, drama, tartışma gibi yöntemler kullanılmaktadır (Akto ve Akto, 2017). Bir çalışmada, öğretmenlerin sıklıkla değerlerin kazandırılmasında hikâye okuma etkinliklerine yer verdikleri belirtilmektedir (Thompson, 2011). Değerler eğitiminde drama yöntemi, insani değerleri kazandırmada önemlidir (Önder, 2012). Örnek olay yöntemi de bireyin ideal değerlere ulaşmasına yardımcı olur (Karatay, 2011). Bu çalışmanın bulguları alanyazınla benzerlik göstermektedir. Elbette bu konuda öğretmen faktörü de önemli rol oynamaktadır. Öğrenme, taklit ve gözlem yoluyla (Aydın, 2006) ve model alınarak (Bandura, 1986) gerçekleşen karmaşık bir süreçtir. Ayrıca çocuklar başkalarını

gözlemleyerek bazı davranışları kazanırlar (Yeşilyaprak, 2002). Öğretmen, öğrencilere bazı davranışları kazandırırken çeşitli yöntem ve teknikleri düzenleyen kişidir (Kılıç vd., 2004). Öğretmenin bu yöntemleri kullanırken sabırlı ve sevecen olması süreci olumlu yönde etkileyecektir (Yavuzer, 2011). Bulgular birlikte ele alındığında, öğretmenler bu yöntemleri çoğunlukla yeterli bulmaktadırlar. Kısmen yeterli bulanlar da bunlara eklendiğinde çoğunluğun bu uygulamaları yeterli bulduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak bir öğretmen değerlerin somutlaştırılarak verilmesini diğeri ise gerçek yaşamdan kopuk bir şekilde değer öğretiminin yeterli olmadığını vurgulamıştır. Çocukların kendi değerlerini oluştururken büyüklerinden etkilendiği (Taylor, 1996) dikkate alınırda burada aile ve öğretmenlere önemli sorumluluk düşmektedir. Sorumluluk, şefkat, hoşgörü gibi değerlerin kazandırılmasında gerçek yaşamla ilişkilendirme önem arz etmektedir.

Okulöncesi öğretmenler değerler eğitiminde başarının artırılması için birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Bunların başında değerlerin somutlaştırılması gelmektedir. Diğer yandan bazı öğretmenler değerlerin ailece pekiştirilmesini, toplum olarak değerlere önem verilmesi gerektiğini, ailenin çocuklarına örnek olması gerektiğini belirtmiştir. Bir öğretmen de değer eğitiminin zorunlu olmasını istemektedir. Okulöncesi çocuklarda oyun hayatın kendisidir (Balbay, 2021). Çocuklara bazı değerler oyun içinde somutlaştırılarak verilebilir. Yapılan bir çalışmada, animasyon destekli değerler öğretiminin başarıyı artırdığı bulgularına ulaşılmıştır (Çelik, 2019). Okulöncesi öğretmenlerin önerilerini destekleyen alanyazında bulgular bulunmaktadır (Atayev, 2019; Eryiğit, 2018; Pınarkaya, 2017; Öner, 2015). Değerler eğitimi çocuk ailede doğduğunda başlar (Balat ve Dağal, 2009). Değerlerin çocuk tarafından kazanılmasında aile baş aktör olarak kabul edilmektedir (Doğanay, 2009). Değerlerin aile tarafından pekiştirilmesi de önem arz etmektedir.) Bir araştırmada, okulöncesi dönem içinde yer alan çocuklarının gelişmiş değerler eğitimi için henüz hazır olmadıkları ifade edilmektedir (Thornberg, 2008). Bunların ileri okul kademelerinde verilmesi gerekir. Bulgulara dayalı olarak okulöncesi öğretmenlerin değerler eğitimini yeterli ve kısmen yeterli gördükleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler değerlerin öğrencilere kazandırılmasında okul ile ailenin işbirliği yapmasına olumlu bakmaktadırlar. Bazı öğretmenler bu konuda ailenin daha önemli olduğunu vurgulamışlardır. İşbirliğinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Değerler öğretiminde öğretmenler farklı öğretim yöntemleri kullanmaktadırlar. Bazı öğretmenlerin daha fazla yöntem kullandığı ama bazılarının değerler eğitimini öğrencilere kazandırma birkaç yöntemle yetinmektedirler. Öğretmenler bu konuda bazı önemli önerilerde bulunmuşlardır. Öğretmenler, değerlerin somut yaşantılara dayalı oyunlarla verilmesini istemektedirler.

Bu sonuçlara dayalı olarak bazı önerilerde bulunmak mümkündür:

1. Birkaç öğretmen okulda verilen değerler eğitiminin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Değerler eğitiminin bu konuda eğitim almış kişilerce verilmesi önerilmektedir.

2. Öğrencilerin değerleri özümsemeleri için etkili yöntem ve tekniklerin kullanılması, kazanılan değerlerin gerçek yaşantılar içinde kullanılması önerilmektedir.
3. Öğretmenler hemen çoğunlukla okul-veli iş birliğinin önemini dile getirmişlerdir. Bu bakımdan okul-aile iş birliğinin artırılması önerilmektedir.

Bu nitel çalışmanın nicel olarak farklı örneklem gruplarında veya nitel olarak değişik çalışma gruplarında tekrarlanması ve bulguların karşılaştırılması önerilmektedir.

Extended Abstract

An Examination of Preschool Teachers' Views on Values Education

Nurhan ARSLANTÜRK, İbrahim GÜL

Introduction

There are different definitions of preschool education. It is the education process that covers the education of children, education given in accordance with their individual characteristics (Gürkan, 2004; Oktay, 2010), education aimed at developing the self-care areas of children who have not reached the age of compulsory education (Arı et al., 2006) and education given in accordance with the individual differences of children (Artut and Tarım, 2014). The aim of this education, called early childhood education, is to develop children's sense of discovery and curiosity (Genç and Senemoğlu, 2001). These knowledge and experiences that children acquire at an early age are gained during the preschool education period, which is the most important stage of education (Babaroğlu, 2018).

Values are personal or social judgments that manage people's behaviors, give meaning to social life, and are criteria for evaluating situations and events (Ayдын, 2011; Gürler, 2012). They are generalized attitudes that are shared and accepted (Yapıcı and Zengin, 2003). They are things that people attach importance to and strive to achieve (Bolay, 2004). Values show what will be rewarded and what will result in punishment (Avcı, 2007). Creating questions about concepts such as respect, justice, honesty and equality, which form the basis of interpersonal relations, means making values a problem (Kuçuradi, 2010). Crime rates are increasing and moral problems are emerging in the world. For this reason, imparting values has become the most current issue in education. Lickona (1991). In the 21st century, the reasons why values education should take place in schools are listed as follows: 1) Young people need to change in a spiritual sense. 2) Uyghur societies attach importance to value education. 3) Universal values should be given importance in multicultural societies. 4) In democratic societies, values such as respect for human rights and responsibility should be prioritized (Cited in, Çengelci,

2010). In this context, the aim of this study is to reveal preschool teachers' views on values education. For this purpose, answers to the following questions were sought:

1. What are preschool teachers' views on the adequacy of values education in preschool period?
2. What do preschool teachers think about the importance of school-family cooperation in values education?
3. What kind of activities do preschool teachers utilize while providing values education to children?
4. What are preschool teachers' suggestions for effective values education?

Method

Qualitative research method was used in the study. Qualitative research is a form of research in which research techniques such as interview, observation and document analysis are used. The aim of this research technique is to obtain sufficient information and to reveal the current situation (Yıldırım & Şimşek, 2008). The phenomenological design focuses on the meanings that an individual creates to test a certain phenomenon (Creswell, 2021). The study group of this research consists of preschool teachers working in kindergartens, primary schools, secondary schools and nurseries in different provinces of Turkey in the 2023-2024 academic year. Seventeen preschool teachers participated in the study. In this study, data were collected through interview technique. Measures were taken regarding the validity and reliability of the data collection tool. The data of the study were analyzed by content analysis.

Results and Discussion

According to the findings of the research, teachers mostly consider the values education given at school as adequate and partially adequate. A few teachers stated that the education provided was insufficient. They stated that school-family cooperation is important in the values education given at school. In this regard, some teachers reported that the school is more important than the family. Teachers utilize different techniques in values education. Some of them are drama, role-playing, art, watching videos, teaching with games, storytelling, animation, songs, and preparing panels. Teachers made some suggestions about values education. The most important of these suggestions is that values should be concretized. On the other hand, it was also suggested that the values should be reinforced by the families. Based on the findings, it is concluded that preschool teachers attach importance to values education. It was suggested that people without pedagogical formation should not give education in preschool period.

Kaynaklar

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademesindeki gerçeleşme derecesinin değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Gazi üniversitesi.
- Akıtürk, H.K., & Bağçeli-Kahraman, P. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitime yönelik görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 267-294.
- Akto, A., & Akto, S. (2017). Okul öncesi değerler eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler. *E-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 1074-1095. <https://doi.org/10.26791/sarkiat.342143>
- Aküzüm, C., & Ergenekon, Ö. (2021). Okulöncesi eğitimde değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(19), 98-117.
- Aral, N., & Kadan, G. (2018). 2013 Okul öncesi eğitim programının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 113-131.
- Aral, N., Kandır, A., & Can Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı. (36-72 aylık çocuklar için)*. Ya-Pa Yayıncılık.
- Arı, R., Deniz, M., Erişen, Y., & Çeliköz, N. (2006). *Çocukların okula hazırlanması (anne-çocuk eğitimi) temel araştırması*. Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı Yayıncılık.
- Artut, P.D., & Tarım, K. (2004). Okul öncesi kubaşık öğrenme uygulamaları: Toplama işlemine yönelik bir uygulama örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 1-10.
- Aspin, D.N. (2000). Values, beliefs and attitudes in education: The nature of values and their place and promotion in schools. *Education, Culture and Values*, 14, 197-218.
- Atayev, S. (2019). *Fizik öğretiminde bilgisayar destekli etkinliklerin öğrenci başarısına etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Avcı, N. (2007). *Üniversite gençliğinin bireysel ve toplumsal değerlere ilgi ve bakışı. Süleyman Demirel Üniversitesi örneği. Üniversite gençliği ve değerleri. Değerler Eğitimi ve Uluslararası Sempozyumu, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları*.
- Aydın, A. (2006). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi (7.Baskı)*. Tek Aęa.
- Aydın, M. Z., & Akyol-Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Babaroğlu, A (2018). Eğitim ortamları açısından okul öncesi eğitim kurumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1313,1330.
- Balat Uyanık, G. (Ed.). (2012). *Okul öncesinde değerler eğitimi ve etkinlik örnekleri*. Pegem Yayıncılık.
- Balat, G.U., & Doęal, A. B. (2009). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Kök Yayıncılık.
- Balbay, E. (2021). Okulöncesi din eğitiminde soyut kavram etkinliği örneklerinin tahlili. *MECMUA Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 118-132. <https://doi.org/10.32579/mecmua.984949>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A socialcognitive theory*. Prentice-Hall

- Başal, H.A. (2005). *Okulöncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Morpa Kültür Yayınları.
- Baydar, P. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler programında belirlenen değerlerin kazanım düzeyleri ve bu süreçte yaşanan soruların değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Beil, B. (2003). *İyi çocuk, zor çocuk, doğru davranışlar çocuklara nasıl kazandırılır?* (Çev. C. Yorulmaz). Arkadaş Yayıncılık.
- Bilgin, H. (2010). Okul öncesi eğitimde aile ile iletişim ve ailelere rehberlik. G. Uyanık Balat (Ed.). *Okul öncesi eğitime giriş*. Pegem Yayıncılık.
- Bilmez, B., & Tarkoçin, S. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik algılarının incelenmesi (Bingöl ili örneği). *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 113127.
- Bolay, S.H. (2004). Değerlerimiz ve günlük hayat. *Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi*. 1(1), 12-19.
- Creswell, J.W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri- Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir). Siyasal Kitabevi.
- Crowther, E.F. (1995). *Efforts to encourage respect, responsibility, courtesy, and caring*. Vision. Richmond: The Virginia Association of Independent Schools.
- Çelik, B. (2019). *Animasyon destekli değerler eğitimi programının akademik başarıya, derse ve bilişim değerlerine yönelik tutuma ve kalıcılığa etkisi*, [Doktora tezi], Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Çelikkaya, T., & Filoğlu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değere ve değer eğitimine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1541-1556.
- Çengelci, T. (2010). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde değerler eğitiminin gerçekleştirilmesine ilişkin bir durum çalışması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Demirbaş, Y., & Yağbasan, R. (2005). Sosyal öğrenme teorisine dayalı öğretim etkinliklerinin, öğrencilerin bilimsel tutumlarının kalıcılığına olan etkisinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 363-382.
- Dirim, A. (2004). *Kız meslek liseleri için okul öncesi eğitimi*. Esin Yayınevi.
- Doğanay, A. (2009). Değerler eğitimi. C. Öztürk (Ed.). *Sosyal bilgiler eğitimi*. Pegem Yayıncılık.
- Ergün, M., & Duman, T. (1998). Kritik durumlarda öğretmen davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 137, 45-58.
- Erikli, S. (2016). *Okul öncesi çocukları için bir değerler eğitimi programının geliştirilmesi ve uygulanması*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Eryiğit, U. (2018). *Fen bilimleri dersinde animasyon kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Üniversitesi.
- Genç, Ş., & Senemoğlu, N.,(2001). *Okul öncesi eğitim modül 12 ilköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı*, T.C. MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, 83
- Gleen, C.L. (1998). What real education requires. *Journal of Education*, 180(3), 41-50.

- Gömleksiz, M.N. (2007). *Lise öğrencilerinin toplumsal değerlere ilişkin tutumları: Elazığ ili örneği. Okul ve değerler. Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.*
- Güler, T. (2011). Okul öncesi eğitimde ailenin önemi ve okul aile işbirliği. G. Haktanır (Ed.). *Okul öncesi eğitime giriş.* Anı Yayıncılık.
- Gür, Ç., Koçak, N., Şirin, N., Şafak, M., & Demircan, A. (2015). İlköğretim öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri ve karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi: Ankara Örneği. *Asya Öğretim Dergisi*, 3(1), 78-91.
- Gürkan, T. (2004). Okulöncesi eğitimin tanımı, kapsamı ve önemi. *Okulöncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri.* Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları.
- Gürkan, T., Unutkan, Ö., Oktay, A., & Zembat, R. (2003). *Ne yapıyorum? Neden yapıyorum? Nasıl yapmalıyım? Ya Pa Yayınları.*
- Halstead, J. M. (1996). Values and values education in schools. J. M. Halstead ve M. J. Taylor (Ed.). *Values in education and education in values.* Oxon: RoutledgeFalmer.
- Halstead, J.M., & Pike, M. A. (2006). *Citizenship and moral education: Values in action.* Cornwall: Routledge.
- Holloway, I., & Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses.* Oxford: Blackwell Science Ltd.
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Kaçar, A.Ö., & Doğan, N. (2007). *Okulöncesi eğitimde bilgisayar destekli eğitimin rolü.* Akademik Bilişim (s.1-11), Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya 31 Ocak-2 Şubat 2007.
- Kandır, N. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*. 151.
- Karatay, H. (2011). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı, *Turkish Studies*, 6(1), 1439-1454.
- Kılıç, M., Kaya, A., Yıldırım, N., & Genç, G. (2004). *Eğitimci gözüyle öğretmen ve öğrenci.* XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultay. 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Kolay Çepni, B., & Yarar Kaptan, S. (2021). Opinions of classroom teachers and parents regarding the role of school and family in value education. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi*, 5(2), 204-228.
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2698-2720.
- Kök, M., Koçyiğit, S., Tuğluk, M.N., & Bay, E. (2008). Okul öncesi dönem çocuklarında görülen sorunların öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi*, 17, 82-93.
- Kuçuradi, İ. (2010). *İnsan ve değerleri.* Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Kuş, E. (2003). *Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nitel mi, nicel mi?* Anı Yayıncılık.

- Kuzu-Jafari, K., & Demirel, M. (2019). Okul öncesi öğretmenlerin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 13-35.
- Lickona, T. (1991). *Responsibility*. Bantambooks. New York.
- Lickona, T. (1992). *Educating for character: How our schools can teach respect and responsibility*. Bantam books.
- MEB. (2010). *Okul öncesi eğitim programı öğretmen kılavuz kitabı (36-72 Aylık Çocuklar İçin)*. Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2018). *Okul öncesi eğitim programı*. Milli Eğitim Basımevi.
- Memduhoğlu, H. B., & Yüce, T. (2020). Değerler eğitiminde drama yönteminin uygulanmasına ilişkin nitel bir çözümleme. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51, 116-130.
- Meydan, H. (2012). *İlköğretim okullarında değerler ve karakter eğitimi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Oktay, A. (2004). Yaşamın sihirli yılları: *Okul Öncesi Dönem*. Epsilon Yayınları.
- Oktay, A. (2002). Yaşamın sihirli yılları: *Okul öncesi dönem* (3. Basım). Epsilon Yayıncılık.
- Oktay, A. (2010). Okul öncesi eğitim ve ilköğretimin çocuğun yaşamındaki yeri ve önemi. (Edt: Ayla Oktay). *İlköğretime hazırlık ve İlköğretim Programlar*. Pegem Yayıncılık.
- Önder, A. (2012). Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri, Rengin, Z. (Ed.), *Okul öncesinde eğitici dram uygulamalarının önemi ve uygulama ilkeleri* (ss.155-186), Anı Yayıncılık.
- Öner, Y.E. (2015). *Simülasyon ve animasyon destekli 5E modelinin öğretmen adaylarının fen başarısı ve motivasyonlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Özkan-Kılıç, Ö., & Özbek-Ayaz, C. (2018). 5-6 yaş grubu çocukların değerlere yönelik farkındalık düzeyini arttırmada değerler eğitimi programının etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(59), 818-824.
- Öztürk Samur, A., & Deniz, M. E. (2014). Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi. *Kurumsal Eğitimbilim*, 7(4), 463-481.
- Öztürk, A. (Ed.). (2009). *Sosyal bilgiler eğitimi*. Pegem A Yayıncılık.
- Pekdoğan, S., & Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 59-72.
- Pınarkaya, Y. (2017). *Aynalarda yansıma ve ışığın soğurulması ünitesinde animasyon destekli kavram karikatürleri uygulamalarının öğrencilerin akademik başarılarına, kavram yanlışlarına ve tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ordu Üniversitesi
- Reeves, Diona. L. (2007). *Parent Involvement in early childhood settings*. Pace, USA.
- Sapsağlam, Ö., & Ömeroğlu, E. (2016). Examining the effect of social values education program being applied to nursery school students upon acquiring social skills. *Educational Research and Reviews*, 11(13), 1262-1271.

- Sharts-Hopko, N.C. (2002). Assessing rigor in qualitative research. *Journal of the Association of Nurses in Aids Care*, 13 (4), 84-86.
- Tahiroğlu, M., Yıldırım, T., & Çetin, T. (2010). Değer eğitimi yöntemlerine uygun geliştirilen çevre eğitimi etkinliğinin, ilköğretim 7.sınıf öğrencilerinin çevreye ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 231-248.
- Tavşancıl, E., & Aslan, E.A. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon.
- Tay, B., & Yıldırım, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan değerlere ilişkin veli görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3) 1499-1542
- Taylor, M.J. (1996). Voicing their values: pupils' moral and cultural experience. J.M. Halstead and M. J. Taylor (Eds). *Values education and education in values*. New York: Routledge Falmer.
- Thompson, M. (2011). Developing moral values in children: observations from a preschool. *IFE Psycholog IA*, 19(2), 394-411.
- Thornberg, R. (2008). The lack of professional knowledge in values education. *Teaching and Teacher Education*, 24(7), 1791-1798.
- Ulusoy, K. & Arslan, A. (2016). Değerli bir kavram olarak "değer ve değerler eğitimi". R. Turan ve K.Ulusoy (Ed.). *Farklı yönleri ile değerler eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Uzun, M. & Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 305-338.
- Ünal, S. (2018). *Okul öncesi eğitiminde değerler eğitiminin değerlendirilmesi*. 27. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi (Değişen dünyada eğitim). Tam metin kitabı. 9-13.
- Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi eğitimde yeni ufuklar*. Akçay Yayıncılık.
- Yapıcı, A. & Zengin, Z.S. (2003). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin değer tercih sıralamaları üzerine psikolojik bir araştırma: Çukurova üniversitesi ilahiyat fakültesi örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 1(4), 173-206.
- Yavuzer, H. (2011). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna kadar çocuk psikolojisi*. Remzi Kitapçılık.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*. 19, 499-522.
- Yener, F. (2011). *Sorunlu Öğrenci davranışlarının çözümünde yönetici ve öğretmenlerin rol model davranışlarının önemi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kocaeli Üniversitesi.
- Yeşil, R., & Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 65-84.
- Yeşilyaprak, B. (2002). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi* (12. Baskı). Pegem A.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, N. (2003). Türkiye'de okul öncesi eğitim, M. Sevinç (Ed.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. 12-17. Morpa Kültür Yayınları.

Yazar beyanları/Statements of the authors

Etik <ul style="list-style-type: none">✓ “Okulöncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.✓ Bu çalışma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kuruldan 31.05.2024 tarihinde (2024-522 Karar no) izin alınmıştır.	Ethic <ul style="list-style-type: none">✓ Scientific, ethical and citation rules were followed during the writing process of the study titled “An Examination of Preschool Teachers’ Views on Values Education”, no falsification was made on the collected data and this study was not sent to any other academic publication medium for evaluation.✓ Permission for this study was obtained from Ondokuz Mayıs University, Social and Human Sciences Research Ethics Committee on 31.05.2024 (Decision no. 2024-522).
Yazar Katkıları <ul style="list-style-type: none">✓ Bu çalışmaya yazarların katkı oranları eşittir	Contribution of Authors <ul style="list-style-type: none">✓ The contributions of the authors to this study are equivalent.
Çatışma Beyanı <ul style="list-style-type: none">✓ Makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.	Conflict Statement <ul style="list-style-type: none">✓ There is no financial conflict of interest with any institution, organization, person related to our study and there is no conflict of interest between the authors.